

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (1025-1453)

1. Η εξασθένιση του Βυζαντίου και το Σχίσμα με τη Δύση 2. Οι Κομνηνοί και η μερική αναδιοργάνωση της αυτοκρατορίας

α. Κατάσταση της αυτοκρατορίας:

- **1081-1118:** Αλέξιος Α΄ Κομνηνός → αυτοκράτορας Βυζαντίου.
- **Τέλη 11ου αιώνα:** Εχθροί Βυζαντίου:
 1. Νορμανδοί → απειλούν τις ακτές της Ηπείρου.
 2. Κουμάνοι και Πατζινάκες → λεηλατούν τα Βαλκάνια.
 3. Σελτζούκοι Τούρκοι → κατακτούν μέρος της Μ. Ασίας.

β. Εσωτερική πολιτική:

- **Κομνηνοί:** → στηρίχτηκαν στους ευγενείς.
→ εφάρμοσαν το θεσμό της **Πρόνοιας**.
- **Πρόνοια:** ισόβια παραχώρηση αγροκτημάτων και φορολογικών εσόδων στους ευγενείς (**προνοιάριοι**) με αντάλλαγμα την παροχή στρατιωτικών υπηρεσιών.
- **Προνοιάριοι ή στρατιώτες** → άρχουσα τάξη του Βυζαντίου.
- **Οι απλοί αγρότες - στρατιώτες** → παραμελήθηκαν εντελώς.

γ. Εξωτερικές επιτυχίες:

• **Αλέξιος Α΄ (1081-1118):**

- α. Στην Ανατολή:** → εκμεταλλεύτηκε τις επιχειρήσεις των σταυροφόρων στη Μ. Ασία.
→ **υπέγραψε** συμφωνίες με τους αρχηγούς τους (Κωνσταντινούπολη).
→ **ανέκτησε** τη δυτική Μ. Ασία (Νίκαια, Σμύρνη, Έφεσο, Σάρδεις).

- β. Στα Βαλκάνια:** → **απαλλάχτηκε** από τους **Πατζινάκες** και τους **Κουμάνους** (με διπλωματία και πόλεμο).

• **Ιωάννης Κομνηνός (1118-1143):**

- α. Στην Ανατολή:** → **κατέκτησε** ξένα κρατίδια στη Μ. Ασία.

- β. Στα Βαλκάνια:** → **επέβαλε** την κυριαρχία του τους Σέρβους.
→ **προσπάθησε** να θέσει υπό βυζαντινή κηδεμονία το Ουγγρικό βασίλειο.

• **Μανουήλ Κομνηνός (1143-1180):**

- α. Εσωτερική πολιτική:** → φιλοδυτική.
→ **στηρίχθηκε** στις υπηρεσίες των Λατίνων.

- β. Εξωτερική πολιτική:** → **συνήψε** ειρήνη με Ούγγρους.
→ **κυριάρχησε** στα βορειοδυτικά Βαλκάνια.

- **ταπείνωσε** τους Σέρβους.
- **συνέχισε** τις εκστρατείες του πατέρα του κατά των σελτζουκικών κτήσεων στη Μ. Ασία.

δ. Η στρατιωτική κατάρρευση:

- Εμπλοκή **Μανουήλ** στο ιταλικό μέτωπο → Επιθέσεις **Σελτζούκων** κατά εδαφών Βυζαντίου.
- **1176**: Μάχη στο **Μυριοκέφαλο** (Φρυγίας) → Συγκρούστηκαν: **Βυζαντινοί** - **Σελτζούκοι Τούρκοι**.
- **Αποτελέσματα**:
 1. Ήττα Βυζαντινών.
 2. Οριστική απώλεια Μ. Ασίας για το Βυζάντιο.
 3. Εξισλαμισμός μικρασιατικών επαρχιών.
- **Αίτια εξισλαμισμού**:
 1. Η ήττα του βυζαντινού στρατού.
 2. Οι καταλήψεις πόλεων.
 3. Οι σφαγές.
 4. Η πείνα.
 5. Οι ασθένειες (πανούκλα).